

## การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ และ จำรัส แจ่มจันทร์

อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

### EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN THAILAND 4.0

Piyanart Boonmepipit and Jumrat Jiamjan

School of Education, Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

E-mail address: Piyanart.2555@gmail.com, pbru2554@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 22 กุมภาพันธ์ 2563

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 3 สิงหาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 6 มีนาคม 2563

#### บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นกรณีศึกษา ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิต คือเรื่อง “การบริหารการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่ทางการศึกษา เพื่อผลิตผู้เรียนคุณภาพ ตามเป้าหมายสูงสุด คือ ผู้เรียนหรือเด็ก หรือเยาวชนของชาติ โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล มีครูคนเดียวสอน 3-6 ชั้น แนวคิดของรัฐที่กำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียน ต่อครู 1 คน เป็นความคิดที่ผิดพลาด เพราะทุกโรงเรียนมีภาระงานเดียวกัน ครูมีน้อยงานก็ล้นมือ กระทั่งต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอน เมื่อครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเอง กลับได้รับการตำหนิตายยืน แต่แนวคิดกรรมอันเป็นผลงานทางวิชาการนั้น ใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง แต่เมื่อผลการพิจารณาว่าไม่ผ่าน ทำให้ครูขาดกำลังใจ ผู้บริหารเองก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าไม่เข้าโรงเรียน ใช้ครูและทรัพยากรของโรงเรียน ทำผลงานทางวิชาการให้เช่นเดียวกัน

การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดย มีเป้าหมายสูงสุด คือพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ ทดเทียมเยาวชนของนานาชาติอารยประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการวางแผน เพราะแผนเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้า การกำหนดวัตถุประสงค์ ที่บ่งชี้ความสำเร็จ วิธีการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ การวางแผนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร เพื่อพัฒนา 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานด้านบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เพื่อบริหารโรงเรียนในยุค 4.0 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

**คำสำคัญ:** บริหารการศึกษา ศตวรรษที่ 21 ยุคไทยแลนด์ 4.0

## Abstract

This article was a case study give the peoples saw a benefit to education, work and living. Educational Administration in Thailand 4.0. It was concerned to administrators, teachers, pupils, guardians, communities, school board, educational personnel, There was responsible for education for produce quality learners. The ultimate goal was learners. The small schools was far for away. The only teacher was teaching many classes. When the government that determines the proportion of students to teachers was wrong idea because all of the school has the same workload. There were a few teachers that the work was flooded. It affecting to teaching and learning in the class. When the teachers was doing academic but being reproached. The Innovations in academic can be used to really develop students. When it failed made the teachers were unmanned. The administrators had been criticized that not attending school and commanded the teacher do the work for themselves. Educational Administration in Thailand 4.0. The ultimate goal was develop national youth had quality to the equal to many civilized countries by focusing on planning. The plan was important for decision and create the objectives that indicates to success and achieve objectives. Planning requires the participation of teachers in the school to develop 4 work were academic, persons, finance and general work to manage schools in the 4.0 era to be most effective.

**Keywords:** Educational administration, 21<sup>th</sup> Century, Thailand 4.0

## การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0

การเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเข้าสู่ยุคที่ประเทศไทยต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเอง ไม่ต้องพึ่งจากต่างชาติ ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเองได้ โดยทุกภาคส่วนต้องเข้ามาช่วยระดมความคิดในการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 กระทรวงศึกษาธิการมีคำสำคัญ “การศึกษา 4.0” (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2561 : 12)

ข้าพเจ้าและคณะเป็นคณใหม่ของสถาบันนี้ จะเขียนสิ่งใดก็เกรงว่าจะเป็นการเอามะพร้าวห้าวมาขายสวนเสียเปล่า ๆ ไป ๆ มา ๆ ก็คงไม่พ้นการเขียนบทความตามที่คิดว่าน่าจะเหมาะสมกับบทบาทของตนเองตามตำแหน่งที่สถาบันแห่งนี้ที่รับคณาจารย์เข้ามาประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งก็ควรเป็นความรู้ทางการบริหารการศึกษา การที่จะยกตำรามาเขียนก็คงจะมีใช้บทความซึ่งตามความเห็นของข้าพเจ้า บทความน่าจะเป็นสิ่งที่ผู้เขียนวิเคราะห์จากความรู้และประสบการณ์เพื่อเป็นกรณีศึกษา ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษา อย่างน้อยเป็นมุมมองหนึ่งที่อาจเป็นประโยชน์ในวงการศึกษา เพื่อการ

ทำงานหรือเพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าและคณาจารย์ผู้เขียนร่วม ขอเขียนแสดงความเห็นและความรู้สึกของตนเองที่วิเคราะห์จากความรู้ ประสบการณ์ที่แลกเปลี่ยนกัน และผนวกกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนบทความในวันนี้ คือเรื่อง “การบริหารการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0” หลายคนคงจะนึกขำว่า คณะผู้เขียน innocent ใหม่.....แล้วท่านละ ผู้อ่าน คิดว่า การบริหารการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นอย่างไร

ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องการบริหารการศึกษาที่สำคัญของโรงเรียน บุญยืน ชัยสุโรจน์ (2548 : 44) ไม่ว่าจะเป็นยุคโบราณหรือยุคไทยแลนด์ 4.0 ก็ไม่น่าที่จะไกลไปจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ไม่ว่าการศึกษาจะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หรือสังกัดทั้งสองหน่วยงานก็ตาม ไม่ว่าการทำงานของหน่วยงานต้นสังกัดจะเป็นแบบใด โรงเรียน ผู้บริหาร ครู ก็ยังทำหน้าที่ของตนเอง เพิ่มเติมคือ หน่วยงานต้นสังกัดในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีมากขึ้น ระดับชั้นซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น จากการบริหารจัดการเพื่อผลิตผู้เรียนคุณภาพเพียงอย่างเดียว กับยังมีงานเพื่อตอบสนองหน่วยเหนือที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนน้อยกว่าโรงเรียน ที่จัดโดยตรง อย่างไรก็ตามเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา ก็ยังเป็นสิ่งเดียวกัน คือ ผู้เรียนหรือเด็กหรือเยาวชนของชาติ ที่หลายคนอาจคัดค้าน หลายคนอาจมีมุมมองที่แตกต่างกัน แต่มุมมองของผู้เขียนในวันนี้ คิดว่าเป้าหมายสูงสุดที่ประเทศชาติที่ทุ่มเทเงินทอง หรืองบประมาณอันมหาศาล ลงสู่เยาวชน ผ่านเส้นทางหลายสาย แต่เส้นทางงบประมาณก็เปรียบได้กับสายน้ำที่ ผ่านเขื่อน ผ่านดิน ผ่านต้นไม้ และผ่านสิ่งอื่น ๆ ตลอดระยะทาง กว่าที่มวลน้ำจะถึงเลือกสวน ไร่นา แร่งแห่งกระแสน้ำก็เหลือน้อย บางเบา ยิ่งถ้าเลือกสวน ไร่นาที่อยู่ไกล ๆ เกินกว่าแรงแห่งกระแสน้ำจะไปถึงพืชพรรณก็คงแห้งเหี่ยว เเฉา เดิบโตแบบแคระแกรน ไร้คุณค่าที่จะนำมาสร้างประโยชน์แห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้ แต่หากเจ้าของเลือกสวนไร่นามีความรักในสรรพพืชของตนเองนั้นก็จะใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะทดน้ำ วิตน้ำ สูบน้ำ ตักน้ำ ฯลฯ เพื่อนำน้ำให้ถึงสรรพพืชของตนเองให้ได้รับน้ำเพื่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอและเจริญเติบโตเป็นพรรณพืชที่งดงาม ให้ผลผลิตสูงส่งให้จึงได้ นั่นหมายถึงหัวใจ ความคิด ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเสียสละ ความรัก ความเมตตา สรรพพืชเหล่านั้นก็จะเจริญเติบโต มีคุณภาพนำมาสร้างประโยชน์ได้นับอนันต์ เปรียบเปรยได้กับสรรพพืชดังกล่าว ท่านคิดว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง.....เด็ก ๆ โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญเหมือนกันมิใช่หรือ มิใช่ให้งบประมาณ ให้บุคลากรโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ปล่อยให้ครูสอนคนเดียว 3-6 ชั้น แล้วคุณภาพจะมาจากไหน แนวคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องที่เห็นว่าปริมาณมีความสำคัญกว่าคุณภาพ ครูไม่เพียงพอ เยาวชนจึงทำการเรียนรู้จากสังคมรอบตัว เช่น การแต่งกาย การใช้ชีวิตกลางคืน การพนัน เกม เพลง โฆษณา ยาเสพติด ฯลฯ หากสังเกตสักนิดจะเห็นว่า ปัญหาสังคมที่มาจากวัยรุ่นนั้นวันจะรุนแรงมากขึ้น หรือว่าความเป็นพลเมืองไทย คุณค่าของเด็กไทย ต่างพื้นที่มีไม่เท่ากันกระนั้นหรือ ข้าพเจ้าเคยออกประเมินตามภาระกิจต่าง ๆ ในโรงเรียนหลายระดับ ตั้งแต่ระดับเด็ก 3-4 พันคน จนถึงโรงเรียนที่มีเด็ก 20-40 คน ข้าพเจ้าเห็นว่าเด็กในโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการดูแลที่ย่ำแย่กว่าเด็กในศูนย์อพยพของชาวต่างชาติที่อาศัยในประเทศไทยเสียอีก จะมีไหมที่ใครล่วงรู้และแก้ปัญหาที่ตรงจุดเสียที อย่าลืมนะว่าผู้ที่มีอำนาจวาสนาใน

ปัจจุบันนี้หลายคนเคยเป็นเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้มาก่อน ด้วยความอดทนพยายาม แต่ทุกคนคงไม่เถียงว่า ปัจจุบันเด็กสมัยนี้ ความอดทนต่ำ ความต้องการสูงทุกด้าน การที่จะใช้เวลาอันยาวนานเพื่อเดินสู่ความสำเร็จนั้น ค่อนข้างเป็นไปได้ต่ำลงทุกที ตรงข้ามกับปัญหาที่มีมากขึ้น เช่นเดียวกัน แล้วความผิดพลาด พฤติกรรมอันย่ำแย่ของเยาวชนในปัจจุบันจะโทษใครเล่า เพราะทุกคนในแต่ละวันงานล้นมือ ทำงานจนไม่มีเวลาพักผ่อน ประมาทว่าหายใจเข้า หายใจออก ล้วนแต่เป็นงาน จนบางครั้งครบถ้วนแยกกันเนื่องจากความไม่เข้าใจกัน เพราะการทุ่มเทให้กับงานมากเกินไปจนลืมครอบครัว ซึ่งเป็นงานในหน้าที่นั้นใจ แต่เหตุไฉนผลผลิตที่เป็นเป้าหมายของงานทางการศึกษาจึงออกมาไม่เป็นที่พึงประสงค์ ดังที่เห็นอยู่มากมายในสังคมขณะนี้

จริงไหมที่ปัจจุบันครูได้รับการดำหนิตีเดียจากหลายฝ่าย ถึงในเรื่องการทำผลงานทางวิชาการว่าวัน ๆ ไม่สอนนักเรียน เอาแต่ทำผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง ใช้นักเรียนทำงานเพื่อส่งเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง ใช้วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในการทำผลงานทางวิชาการของตนเอง ส่วนครูก็จะบอกว่าทำงานเหล่านั้นนั้นแหละเป็นการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางหรือกระบวนการทางวิชาการ ส่งผลถึงเด็กได้เช่นเดียวกัน สื่อ อุปกรณ์ ทุกอย่างที่ทำเป็นผลงานทางวิชาการก็ใช้กระบวนการผ่านผู้เรียน เป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง แล้วจะทำเป็นประโยชน์ของครูแต่ฝ่ายเดียวเช่นนั้นจะถูกต้องทั้งหมดหรือ เพราะผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ใหม่จากกลไกสื่อวัตกรรมการที่ครูสร้างขึ้น รู้ไหมว่า กว่าครูจะจัดสร้างสื่อวัตกรรมการ ผ่านกระบวนการมาจนถึงใช้จริงกับผู้เรียน ครูต้องใช้ทั้งทรัพยากรและมันสมองจนเหนื่อยล้า อ่อนเพลีย หหมดแรง และสิ้นแรงเมื่อผลการพิจารณาว่าไม่ผ่าน นั่นเป็นสิ่งที่ครูทุกข์ทรมานที่สุด การที่จะมุ่งหวังพัฒนางานเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง เพิ่มรายได้เพื่อความเป็นอยู่ของครูจะดีขึ้น มีกำลังใจที่จะทำงานให้มีคุณภาพต่อไปอีก แต่เมื่อตกเสียแล้วทุกอย่างก็สิ้นสุด ยังได้รับคำกล่าวหยาบหมิ่นยิ่งสิ้นแรงใจ ท่านเห็นว่าอย่างไร สนับสนุนความคิดนี้หรือไม่ อย่างไรจึงจะเป็นบริหารโรงเรียนในยุค 4.0 แบบไหน

และปัจจุบันผู้บริหารได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่ายว่าวัน ๆ ไม่มาโรงเรียน ไม่รู้ไปไหน ใช้เวลาราชการเพื่องานธุรกิจส่วนตัว พอมาถึงโรงเรียนก็หาเรื่องจับผิดครู สิ่ง ๆ ค่า ๆ แล้วก็ออกไปกับชาวบ้านก็ไม่ปฏิสัมพันธ์ด้วยเลย พอจะทำผลงานทางวิชาการ ก็เกณฑ์ครูทั้งโรงเรียนมาช่วยกันทำ ใครไม่สนอง need ก็จะเป็นตัวประหลาด ขาดโอกาสในการได้พิจารณาความดีความชอบ เป็นบ่อเกิดแห่งความขัดแย้ง ที่สำคัญในองค์กร การทำผลงานทางวิชาการของผู้บริหารก็ใช้สมองครู แรงงานครู รวมถึงนักเรียนบางส่วน วัสดุอุปกรณ์ในการทำผลงานทางวิชาการก็ใช้ของโรงเรียนไม่ลงทุนและไม่ลงแรงอะไรเลย คอยรับส่วนบุญเพียงอย่างเดียวจริงไหม ผู้บริหารหลายคนก็ออกมาตอบโต้ ว่าครูเขามีหน้าที่สอน และเขายังไม่มีใครได้ระดับ 9 (เชี่ยวชาญ) แล้วจะมีความรู้ในงานบริหารถึงขนาดทำผลงานทางวิชาการของผู้บริหารได้หรือ คำกล่าวนั้นสอดคล้องกับผู้บริหารมากเกินไปหรือไม่ ความรับผิดชอบของผู้บริหารต้องรับผิดชอบทุกส่วนของโรงเรียนทุกงาน ต้องทำงานทั้งในโรงเรียนและงานสนับสนุนภายนอกโรงเรียน ก็ต้องมีบ้างละที่จะต้องออกทำงานภายนอกโรงเรียน ไหนจะประชุมไหนต้องอบรมสัมมนา ฯลฯ ซึ่งเป็นงานตามนโยบายของหน่วยเหนืออยู่แล้ว คงทำให้ทุกคนพึงพอใจนั้นคงยากเป็นแน่ รู้ไหมว่าผู้บริหารโรงเรียนนั้นหนักหนาเพียงใด หรือไม่มีที่ผู้บริหารเอง คิดว่าทุกอย่างในโรงเรียนล้วนอยู่ในความรับผิดชอบเพียงคนเดียว หากไม่คอยดูแล ปล่อยให้ครูว่ากันไปตามถนัดก็ละเอะกัน

พอดี จะเอาคุณภาพที่ไหน เดี่ยวเจ้านายจากจังหวัดเข้ามา ก็แย่งถูกดำเนินคดี เป็นผลต่อความดีความชอบ ปีนี้อีก ผู้บริหารจึงต้องปฏิบัติตามนโยบายของเจ้านาย จึงต้องดูแล เข้มงวดให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ครูก็ไม่ชอบ กล่าวหา ผอ. เอาแต่สั่ง จู้จี้ ตัวเองไม่เคยหยิบจับอะไร ผู้บริหารก็จะคิดว่าก็เขาจ้างผู้บริหาร มาเพื่อบริหาร เพื่อตัดสินใจ เพื่อให้แนวทางให้ครูปฏิบัติ ครูก็ว่า ผอ. ไม่มีความสามารถอะไรเลย วัน ๆ ไม่อยู่โรงเรียน ก็แล้วครูจะรู้ไหมว่า ภาระหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมประชุมตามคำสั่งนั้นมันมีขนาดไหน แล้วจะเอาเวลาที่ไหนมาทำงานเคียงข้างครูได้ตลอดเวลาเล่า ครูก็ไม่เข้าใจ กับที่ว่าผู้บริหารทำผลงานทางวิชาการ ก็ใช้แรงงานครูทั้งโรงเรียน ซึ่งก็จะไม่เถียง แต่ขอบอกว่าไม่ใช่ทั้งโรงเรียน เฉพาะครูที่เขาสมัครใจเท่านั้น และเนื้องานเหล่านั้นมาจากการตัดสินใจของผู้บริหารเอง ที่คณะครูแสดงเจตนาดีในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน มาช่วยเหลืออย่างเต็มใจแบบนั้น ผู้บริหารคนไหนจะปฏิเสธ อย่าค่อนข้างขอผู้บริหารเลยนะ ท่านผู้อ่านเห็นว่อย่างไร สนับสนุนความคิดนี้ หรือไม่ ถ้าเป็นท่านๆ จะบริหารโรงเรียนในยุค 4.0 แบบไหน

หลายคนคิดว่า “อยากเห็น” ที่โรงเรียนสังกัด สพฐ. โอนเข้าสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยากดูกันว่า ศึกษานิเทศก์ จะทำอะไรกัน เอาแต่ไป อบรม ซึ่งเป้าหมายของหน่วยเหนือคือ ศึกษานิเทศก์ อบรมแล้วให้นำมาถ่ายทอดสู่ครู ช่วยเหลือครู ให้จัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ แต่เป้าหมายนั้นจะเป็นจริงสักเพียงใด หากไม่แล้วความรู้ถูกฝังกลบกับภาระของศึกษานิเทศก์ ที่ใคร ๆ หลายคนไม่รู้เลยว่าท่านมีหน้าที่ที่แท้จริงอย่างไร อาจเป็นเพราะว่าแต่ละคนนึกถึงแต่ตนเอง ไม่ค่อยสนใจคนอื่น จึงไม่รู้หน้าที่ที่หนักหนาของศึกษานิเทศก์ ก็มีมิใช่น้อยไม่แพ้อาชีพอื่น เช่นเดียวกัน เพราะแต่ละหน้าที่ก็คงมีกรอบงานของตนเองแน่นอน ไข่มุข หลายคนคงจำได้ว่า ศึกษานิเทศก์เคยประท้วงรัฐบาลว่าตนเองไม่มีอำนาจ จึงปฏิบัติหน้าที่ไม่สมบูรณ์ แต่ท่านเหล่านั้นก็ยังไม่ทันแจ้งความต้องการในอำนาจนั้น แต่ในที่สุดก็เงียบไป เนื่องจากเกิดการรัฐประหารเสียก่อน เลยทำให้ศึกษานิเทศก์ ก็ยังไม่มีอำนาจจนถึงบัดนี้ แล้วจะเอาอะไรไปสั่งให้ครูทำนั่น ทำนี่ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนได้ จริงแล้วหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ คืออะไร การจะไปติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนแต่ละแห่งก็ไกลแสนไกล งบประมาณในการเดินทางก็แทบไม่มี ครั้นจะฟักกระเปาะเองก็คงทำให้ครอบครัว ย่ำแย่ลงไปอีก เพราะเงินเดือนก็น้อยอยู่แล้ว ครั้นจะจัดอบรมให้ครูก็ส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียนที่ต้องหยุดเรียน และที่สำคัญงบประมาณในการจัดอบรมให้ครูไม่มี หรือมีก็น้อยมาก ความรู้จึงอัดแน่นอยู่กับศึกษานิเทศก์ไม่ถึงครูสักที ท่านเห็นว่อย่างไร จริงไหม สนับสนุนความคิดนี้หรือไม่ และผู้บริหารจะบริหารโรงเรียนในยุค 4.0 แบบไหน จึงจะดีที่สุด

จริงไหมที่หลายคน กล่าวว่า เด็กสมัยนี้แย่ ขาดการอบรมสั่งสอน ไม่สนใจเรื่องเรียน เอาแต่ออกเที่ยว แต่งกายล่อแหลม ใจแตก พุดจาหยาบคาย ไร้มารยาท ใช้แต่มือถือ ผู้หญิงก็ชอบแต่งกายให้มีอาภรณ์น้อยชิ้น และแต่ละชิ้นจำกัดจำเขี่ยเรื่องขนาด (size) ล่อแหลมเหลือเกิน ผู้ชายก็มั่วสุม สร้างความวุ่นวายในสังคม เกมส์ การพนัน ยาเสพติด เด็กแว้น และอีกมากมายหลายคดี ที่สังคมกล่าวขานถึงวัยรุ่นในปัจจุบัน ส่วนวัยรุ่นก็คงจะมีคำหึงคำกล่าวต่างๆ ไม่แพ้สาขาอาชีพอื่นๆ หรืออีกใช้ใหม่ ทุกบ้านมีลูก มีหลานเป็นวัยรุ่น คงจะเข้าใจ และได้เรียนรู้ปัญหาและคำแก้ต่างของแต่ละปัญหาจากวัยรุ่นแตกต่างกันไป แต่ลองมองกว้างออกไปให้เห็นปัญหาของคนอื่น ๆ บ้าง ก็จะทำให้เห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เกิดจากวัยรุ่นมีมากขึ้นและดูเหมือนว่าจะ

มากขึ้นทุกที ท่านเห็นว่อย่างไร สนับสนุนความคิดนี้ หรือไม่ อย่างไร และจะบริหารเด็ก บริหารครู บริหารโรงเรียนในยุค 4.0 แบบไหน จึงจะถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพสูงสุด

จะเห็นว่าจากข้อความต่างๆที่กล่าวมา ว่าทั้งครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และยังมีอื่น ๆ อีกมากล้วนตกเป็นผู้ต้องหาทางความคิดของสังคม หลายครั้งที่ผู้เขียนได้ยินมาด้วยตนเอง แต่ไม่ขอนำเสนอว่าสนับสนุนหรือคัดค้าน ขอให้ทุกท่านพิจารณาด้วยสมาธิและปัญญา แต่คิดเบาๆ คิดได้แล้วก็เก็บไว้ เพราะหากแสดงออกมาจะเป็นอันตรายพอๆ กับการแสดงตนว่าเป็น แดง เป็นเหลือง หรือเป็นส้ม ในปัจจุบันนั่นเอง

การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 อย่างไร ที่ดีที่สุด จะเห็นพ้องต้องกันใหม่ว่า บุคคลต่างๆ ที่กล่าวมานี้ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งสิ้น บางกลุ่มเป็นผลผลิตทางการศึกษา บางกลุ่มเป็นผู้บริหารสถานศึกษา บางกลุ่มเป็นผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา บางกลุ่มเป็นผู้บริหารการศึกษา และอีกหลาย ๆ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อยากจะกล่าวให้เต็มที่ว่าทุกคนในสังคมนี้ล้วนเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งสิ้น หรือกล่าวได้อีกว่าทุกคนล้วนเป็นผลผลิตทางการศึกษา โดยข้อมูลสถิติของกระทรวงศึกษาธิการ รายงานไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ (2562: ออนไลน์) ทุกคนในประเทศไทยอ่านออกเขียนได้ทุกคน ซึ่งหมายถึงทุกคนได้รับการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว แต่เหตุใดคนในสังคมทุกวันนี้จึงมีความแตกต่างกันนักจะโทษว่าเกิดจากสิ่งใด สิ่งแวดล้อม การศึกษา ชาติพันธุ์ ฯลฯ หากจะหาเหตุผลจริง ๆ คงไม่มีอะไรที่สรุปได้อย่างชัดเจนเป็นแน่ แต่ทุกคนคงไม่ปฏิเสธว่าการศึกษาไม่ว่าภาคส่วนใด ต้องมุ่งสุดท้ายที่ผู้เรียนหรือเยาวชน แต่ภาระหน้าที่ของแต่ละคนล้วนมีความแตกต่างกัน ซึ่งเป้าหมายสูงสุด เป็นสิ่งเดียวกัน คือพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ มีศักยภาพที่ทัดเทียมเยาวชนของนานาชาติประเทศไทยของเรามีอัตลักษณ์แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ หลายประเทศอยู่ในระดับกำลังพัฒนา มุ่งไปสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศไทยก็มีเป้าหมายเช่นนั้น แต่น่าจับตามองเหมือนกันว่าเหตุการณ์ในบ้านเมืองของเรานั้นเราจะพัฒนาจากประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือว่าจะมุ่งกลับไปสู่ประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือไม่ ความผิดพลาดต่างๆ เหล่านี้ในสังคมก็โทษกันไปมา ลูกไม่ดีก็โทษพ่อแม่ นักเรียนไม่ดีก็โทษครู บ้านเมืองวุ่นวายก็โทษรัฐบาล เคยบ้างไหมที่เราจะคิดว่าตัวเรานี่แหละ เป็นปัญหาของสังคม แต่จะเป็นมากหรือน้อยคงไม่เท่าเทียมกัน แต่ส่วนใหญ่คนก็จะคิดว่าคนอื่น คนโน้น คนนี้ ตัวฉันดีที่สุดในนั้น

หากคนในสังคมรู้จักวิเคราะห์ว่า ตัวเราสร้างปัญหาอะไรให้ตัวเอง ให้ครอบครัว ให้ชุมชน ให้สังคมและให้ประเทศชาติบ้าง แล้วแก้ไข หลีกเลียง ไม่แบ่งแยก ไม่เห็นแก่สิ่งที่ได้มาเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ผลที่ตกต่อประเทศชาติและสังคมมันใหญ่หลวง ซึ่งก็มีให้เห็นเป็นตัวอย่างก็มากในปัจจุบัน

ผู้บริหารทุกคน หรือคนทุกคน ย่อมต้องการงานให้สำเร็จและมีความคิดหลายอย่างที่จะหาวิธีให้งานบรรลุเป้าหมาย ความคิดของผู้บริหารอาจเลื่อนลอยไม่ชัดเจน แต่สิ่งที่ทำให้ความคิดของผู้บริหารเป็นความจริงก็คือแผน หากขาดการวางแผน หนทางที่จะบรรลุผลก็เป็นไปได้ยาก ในแง่ของการบริหารการวางแผน เป็นหน้าที่แรกสุดแล้วก็ตาม ด้วยหน้าที่การจัดองค์การ การจูงใจ หรือการนำและการควบคุมการวางแผน มีความสำคัญมากที่จะบอกได้ว่าองค์กรจะประสบความสำเร็จในการแข่งขันกับองค์กรอื่น แผนเป็นสิ่งที่แสดงให้ความพยายามของผู้บริหาร ที่จะทำให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่กำลังกระทำอยู่และพยายามทำให้ดีกว่าคนอื่น

การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์จริง ปัจจุบันสิ่งที่เกิดในสังคมทุกวันนี้เกิดจากวางแผนของใคร เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่น ๆ ในระดับชาติ องค์กรต่าง ๆ จะต้องนำมาเป็นแม่แบบในการดำเนินงาน แล้วเหตุไฉนสังคมเราทุกวันนี้จึงแบ่งแยก แบ่งสี แบ่งกลุ่มและท้ายสุดกำลังแบ่งประเทศ แผนงานกับคน ท่านเห็นว่าสิ่งใดสำคัญที่สุด ท่านเห็นด้วยและสนับสนุนความคิดใหม่

การวางแผนในความเห็นของข้าพเจ้า คือ กระบวนการในการกำหนดงาน วัตถุประสงค์ที่บ่งชี้ความสำเร็จ (ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2557 : 122) และวิธีการว่าจะดำเนินการอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ใช้งบประมาณขนาดไหน หากจะกล่าวในแง่ของสถานการณ์ การวางแผนเป็นกระบวนการในการเผชิญกับความไม่แน่นอน โดยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้า เพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกัน 2 อย่างคือ จุดหมายปลายทางกับวิธีการ จุดหมายปลายทางก็คือจะทำอะไร วิธีการก็คือจะอย่างไร

การวางแผนอาจเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องที่เป็นทางการ เมื่อผู้บริหารมีความคิดที่จะหาวิธีทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ความคิดนั้นอาจเป็นเรื่องส่วนตัวคือไม่ได้เขียนไว้ ไม่ได้ขอความคิดเห็นจากคนอื่น การวางแผนเป็นการส่วนตัวนี้อาจเป็นเรื่องของส่วนบุคคลหรือขององค์การขนาดเล็ก การวางแผนส่วนตัวจะขาดความต่อเนื่องและขาดข้อมูล นับได้ว่าเป็นการวางแผนแบบเลื่อนลอย แต่การวางแผนที่เป็นทางการเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในองค์การ ให้คนในองค์การยอมรับ โดยอาศัยข้อมูลจำนวนมากกำหนดระยะเวลาและอื่น ๆ ไว้

คำถามที่ได้ถามนั้น อาจตอบได้ง่าย ๆ ว่า การวางแผนเพื่อลดความไม่แน่นอนลงหรือลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด หากสถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกมีความแน่นอนก็ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนคิดอยากจะทำอะไรก็ได้และก็ได้ประสบผลสำเร็จตามต้องการด้วย แต่เพราะสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่มีความแน่นอนหรือมีความเสี่ยงจึงต้องมีการวางแผน การวางแผนทำให้รู้ทิศทางในการดำเนินงาน ทำให้ลดความไม่แน่นอนลง ทำให้ลดความเสียหายจากการซ้ำซ้อนกันของงานที่ทำ ทำให้รู้มาตรฐานในการควบคุม

กระบวนการวางแผนของโรงเรียน ที่ผู้บริหารทุกท่านอย่าลืมเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องตอบสนองพัฒนาการของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียน อย่าหลงประเด็นว่าการวางแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นการพัฒนาเพียงใน 4 งานของโรงเรียนให้เจิดจรัส ถ้ามุ่งให้งานบริหารวิชาการเพียงอย่างเดียวเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ในความเป็นจริง อีก 3 งาน คืองานบริหารบุคลากร ก็เพื่อมุ่งให้บุคลากรมีศักยภาพสูงเพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียน มิใช่แค่ให้เพิ่มวิทยฐานะเท่านั้น งานด้านบริหารงบประมาณ ก็เพื่อใช้งบประมาณทั้งหมดเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน มิใช่จ้องซื้อสิ่งของ วัสดุ ที่ตอบสนองความต้องการอื่น ๆ ที่ไม่ส่งผลต่อผู้เรียน ส่วนงานบริหารทั่วไป เป็นส่วนสำคัญที่จะประสานความร่วมมือใน 3 งานที่กล่าวมาให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานบริหารทั่วไปจึงมีความสำคัญในการบริหารโรงเรียน แต่ concept ของบางโรงเรียนในการจัดบุคลากรในแต่ละงานโดยมีคุณสมบัติไม่เพียงพอที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มตามศักยภาพ แต่ความจริง 4 งานนั้นเป้าหมายแท้จริงคือเพื่อให้สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน หากผู้บริหารหลงประเด็นว่าพัฒนา 4 งานเพื่อให้งาน 4 งานพัฒนาอย่างสูงสุดโดยมิได้คำนึงถึงเป้าหมายสุดท้ายของ

การศึกษา คือผู้เรียนแล้วละก็คุณภาพของเยาวชนก็จะเป็นเช่นนี้เรื่อยไปหรือแย่ลงเรื่อย ๆ จนท้ายที่สุดเราจะอยู่ได้ระดับคุณภาพของอาเซียน

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรการศึกษาของประเทศเรา จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2542 มาสู่หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2544 ก็ด้อยลงสำหรับโรงเรียนไม่น้อย ปี 2562 ก็จะใช้หลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2561 ทั่วประเทศ เชื่อไหมว่าบางโรงเรียนมีเวลาทำหลักสูตรสถานศึกษาเพียง 1 เดือน และครูเพียง 2 คน ที่ทำหลักสูตรสถานศึกษาครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จะเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็ก หลักสูตรการศึกษาที่ใช้เป็นเครื่องชี้ความเจริญเติบโตของเยาวชนของชาติ จะมีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกันทั้งประเทศได้อย่างไร ท่านเห็นอย่างไร ทิศทางการศึกษาก่อนหน้านี้เป็นห่วงใหม่ และลองๆ คิดดูว่าเราควรทำกันอย่างไร ส่วนไหนที่เราช่วยได้ คนละไม้ คนละมือ หรือว่าจะผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ หรือระดับท้องถิ่น การรวมกลุ่มจะเป็นไปได้ไหม หรือว่าควรจะยุบโรงเรียนขนาดเล็กให้หมดทั่วประเทศ หรือว่า จะจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นให้เป็นรูปร่างแบบไหน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นก็ลุ่มๆ ดอนๆ ไม่ประสบความสำเร็จ ความเห็นของท่าน สนับสนุนความคิดนี้หรือไม่ ถ้าท่านเป็นผู้บริหารจะบริหารโรงเรียนในยุค 4.0 แบบไหน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ท้ายนี้ผู้เขียนก็ขอออกตัวว่า บทความนี้เป็นเพียงความคิดของผู้เขียนเท่านั้น อาจมีส่วนถูก มีส่วนผิด อาจสร้างความหงุดหงิด หรือไม่พึงพอใจเมื่อได้อ่าน ข้าพเจ้าไม่ได้ต้องการอะไรไปมากกว่าอยากให้มีการทบทวนบทบาทของหน่วยงานทุกระดับในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนโดยทั่วไป งบประมาณน้อย สร้างความเท่าเทียม ในโอกาสทั้งในระดับผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ให้มีกำลังใจในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ และเป็นกำลังใจให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครู ที่ต้องทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพเท่าเทียมนานาชาติอารยะประเทศ และก้าวสู่ความเป็นหนึ่งได้

## สรุป

การบริหารการศึกษาตามแนวทางนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารการศึกษา เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องมีคุณลักษณะที่ดีแล้วต้องมีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนให้มาร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิด นักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง บริหารงานแบบประชาธิปไตย รับความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับบุคลากรในองค์กร และพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมใหม่ คำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเป็นหลัก

### เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *ข่าววงการศึกษา: ขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษา 6 ภาค*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/>
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2561). *นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในยุคการเรียนรู้ 4.0*. เชียงใหม่: ตองสาม ดีไซน์.
- บุญยืน ชัยสุโรจน์. (2548). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). อุบลราชธานี: คณะบริหารธุรกิจ และการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2557). *การวางแผนเชิงระบบ*. ราชบุรี: โรงพิมพ์ศรีอักษร.